

- 1. Вигук – це службова частина мови, яка:**
  - а) вживається для з'єднання слів у реченні;
  - б) вносить різні додаткові відтінки значення в речення;
  - в) виражає почуття, волевиявлення мовця, не називаючи їх;
  - г) виражає залежність іменника, числівника та займенника від інших слів у словосполученні.
- 2. В реченні вигук завжди виступає:**
  - а) головним членом речення;
  - б) другорядним членом речення;
  - в) і головним, і другорядним членом речення;
  - г) не є членом речення.
- 3. Вкажіть рядок, у якому всі вигуки є первинними:**
  - а) а! о! ох! гей! фу! ану!
  - б) ай! га! браво! Боже!
  - в) ух! брр! страх! оце так!
  - г) нумо! ой! гайда! леле!
- 4. Вкажіть рядок, у якому всі вигуки є вторинними:**
  - а) Слава! ох! ого! на!
  - б) спасибі! рятуйте! браво! отакої!
  - в) леле! ану! нумо! га!
  - г) лихо! Боже! ану! фу! ох!
- 5. Вкажіть рядок з емоційними вигуками:**
  - а) тю! фа! ай! ой! ого!
  - б) гм! агов! геть! дінь!
  - в) от тобі й на! Добридень!
  - г) ой! годі! гав – гав! хресь! ку – ку!
- 6. Вкажіть рядок з спонукальними вигуками:**
  - а) геть! будь ласка! тю! ого!
  - б) гей! агов! годі! киць – киць!
  - в) тпру! Дякую! гм! фа!
  - г) гей! Добридень! ах! ой!
- 7. Вкажіть рядок з вигуками, що є словами ввічливості:**
  - а) Будь ласка! от тобі й на! ого!
  - б) Добраніч! гей! годі!
  - в) Добридень! Дякую! Перепрошую!
  - г) Ласкаво просимо! ку – ку! дінь!
- 8. Вкажіть рядок із звуконаслідувальними вигуками:**
  - а) ха – ха – ха! фа! ого!
  - б) дінь! тю! агов!
  - в) кукуріку! геть! киць – киць!
  - г) гав – гав! ку – ку! цок – цок! хресь!
- 9. Вкажіть рядок, у якому всі вигуки пишуться через дефіс:**
  - а) ай\ай\ай! ку\ку! їй\Богу!

б) ха\ха\ха! го\ді! ов\ва!

в) їй\бо! а\гов! ге\й!

г) їй\право! тьох! ну\ну!

10. На письмі вигуки виділяються:

а) тире;

б) комами й тире одночасно;

в) комами або знаком оклику;

г) не виділяються ніякими розділовими знаками.

11. Зробити морфологічний розбір речення:

Не жартуй наді мною, будь ласка, і, говорячи, не мовчи. (В. Симоненко)

1. Дієприкметник – це:

- а) особлива, незмінна форма дієслова, яка означає дію.
- б) особлива форма дієслова, яка має ознаку предмета за дією або станом;
- в) невідмінювана частина мови, яка виражає ознаку дії, предмета чи іншої ознаки;
- г) частина мови, яка означає дію предмета.

2. Вкажіть рядок, у якому всі слова дієприкметники:

- а) замерзлі, яскравий, свіже;
- б) збережений, зелене, полохливий;
- в) вишитий, похмурий, тихий.

3. Дієприслівниковий зворот – це:

- а) дієприкметник з іменником;
- б) дієприкметник із займенником;
- в) дієприкметник із іменником ч.р.одн.;
- г) дієприкметник із залежними від нього словами.

4. Знайдіть речення дієприкметниковим зворотом:

- а) Добріє світ народжений в любові. (Т. Коломієць)
- б) Я хочу бачити світ розплющеними очима... (І. Драч)
- в) Спорожнілий колос стоїть вищий за всіх. (Народна творчість)
- г) Згаяного часу і конем не наздоженеш. (Народна творчість)

5. Вкажіть рядок, у якому всі дієприкметники активні:

- а) процвітаючий, лежачий, палаючий;
- б) бажаючий, знесений, палаючий;
- в) керуючий, вивчений, принесений;
- г) нависаючий, зламаний, сказаний.

6. Вкажіть рядок, у якому всі дієприкметники пасивні:

- а) зіпсований, почорнілий, керуючий;
- б) убраний, скошений, забутий;
- в) писаний, побілілий, нависаючий;
- г) купований, поклеєний, стоячий.

7. Вкажіть рядок, у якому не з дієприкметниками пишеться разом:

- а) не/вивчений, а прочитаний вірш;
- б) не/политі ніким квіти;
- в) не/засіяні поля;
- г) не/посаджений.

8. Вкажіть рядок, у якому не з дієприкметником пишеться окремо:

- а) не/сподівана зустріч;
- б) не/стихаючий шум;
- в) не/втрачена сила;
- г) не/відправлений сестрі лист.

9. Знайдіть речення з безособовою дієслівною формою:

- а) Роботящі руки гори вернуть (Нар. тв.);
- б) Останній екзамен складемо, школу закінчено (О. Донченко)

в) Перед нами лежали поля, поверхня яких схожа на море, ледь стривожене хвилями

(В. Сухомлинський);

г) Немов зелені острівці, стояли ліси (В. Сухомлинський).

10. Знайдіть правильно перекладене речення В чаще леса на полянке, у сосны, сломанной бурей, расположились медведи (Из журнала)

а) На галявині, біля сосни зламаної бурею, розмістилися ведмеді;

б) На галявині лісової хащі, біля сосни, зламаної бурею, розмістилися ведмеді.

в) На галявині в лісовій хащі, біля сосни, зламаної бурею, розмістилися ведмеді.

11. Зробити морфологічний розбір дієприкметника.

Чудові садочки, притулені на горах, були наскрізь пронизані сонцем, зеленіли до самого дна.

(І. Нечуй – Левицький)

1в. – притулені

2в. – пронизані

Написати диктант. Підкреслити дієприслівники. Зробити морфологічний розбір дієприслівника (на вибір)

Над голубою паддю, над горами ліловими, над буйними нетрями стояв сліпучий сонячний ранок, граючи всіма кольорами веселки. Мільярди перлин мерехтіли на всьому, випромінюючи маленькі сонця, розсипаючи спектри на лапатім листі дубів і ліщини, на травах, на квітах, на тисячолітніх, укритих мохом пнях і колодах, і на вершинах височенних кедрів та осик. Вони мерехтіли там особливо, як вогнисті краплини, часом одривалися нечутно і летіли вниз, блискаючи межі стовбурами і прошиваючи синій холод глибоких сутінок гущавини.

Буйна роса була на всьому, тяжіла гронами, згинаючи стеблини трав та одгортаючи пелюстки квітів. Було напрочуд тихо. Ні шелесне лист, ані ворухнеться травинка. Тільки веселкова мерехкотнява... (І. Багрянний)

Падь – чітко окреслена, глибока, неширока долина, яр чи річище, звичайно порослі лісом.

Ліловий – кольору бузку або фіалки; світло-фіолетовий.

Спектр – веселка.

Мерехкотнява – нерівне, тремтливе світло.

Творча самостійна робота

1. Напишіть шість дієприслівників, з якими не пишеться окремо і шість дієприслівників, з якими не пишеться разом.
2. Від запропонованих слів утворіть дієприкметники.
Сказати, взяти, закінчити, скласти, написати, розбити, діяти, будувати, виїхати, налити, слухати, привітати.
3. Складіть твір – опис природи, вживаючи дієприслівники.

1. Дієслово - це частина мови, яка:
  - а) виражає ознаку дії, предмета чи іншої ознаки;
  - б) **означає дію або стан предмета;**
  - в) означає назву предмета;
  - г) означає назву ознаки предмета або його приналежності.
2. Вкажіть рядок, у якому всі дієслова записані в неозначеній формі:
  - а) робити, сидить, читала;
  - б) світає, співають, світить;
  - в) **писати, читати, малювати;**
  - г) дивитися, розмовляти, слухає.
3. Вкажіть рядок, у якому всі дієслова недоконаного виду:
  - а) **читав, малюю, буду вчити;**
  - б) проводити, прочитав, глянула;
  - в) вивчати, привітав, говорити;
  - г) казати, принести, ворухиться.
4. Вкажіть рядок, у якому всі дієслова доконаного виду:
  - а) пообіцяла, стояли, доказати;
  - б) падало, мріяв, вміти;
  - в) люблю, думав, відпочивати;
  - г) **прочитав, відвідала, забули.**
5. Вкажіть рядок, у якому всі дієслова є перехідними:
  - а) **дівчина пише листа, учень читає книгу;**
  - б) учні чекають учителя, будуватися весною;
  - в) Оксана годує кошеня, одягатися взимку;
6. Вкажіть рядок, у якому всі дієслова є неперехідними:
  - а) пташки співають, вчитися добре;
  - б) сонечко сміється, слухати батьків;
  - в) **дерева ростуть, діти сміються;**
  - г) квіти цвітуть, учень виконує вправу.
7. Вкажіть рядок, у якому всі дієслова з не пишуться разом:
  - а) не\славити, не\робити, не\приносити;
  - б) **не\навидіти, не\хтувати, недо\бачати;**
  - в) не\здужати, не\думали, не\співав;
  - г) недо\чувати, не\вірю, не\знаю.
8. Вкажіть рядок, у якому всі дієслова з не пишуться окремо:
  - а) не\навидіти, не\мислимо;
  - б) не\покоїтися, не\просили;
  - в) не\зчулися, не\водила;
  - г) **не\був, не\писала, не\чекали.**
9. Вкажіть рядок, у якому всі дієслова теперішнього часу:
  - а) **пишу, малюю, читаємо, співає;**
  - б) росте, буде вчити, напишу, скажу;
  - в) повіває, малюватиму, виріже, виконає;

г) сидить, буде виконувати, зріжемо, вивчу.

10. Вкажіть рядок, у якому всі дієслова 1 дієвідміни:

- а) говорити, ходити, кричати, стати;
- б) вчити, малювати, працювати, спати;
- в) бігти, сидіти, любити, боротися;
- г) **мати, везти, казати, іти.**

11. Вкажіть рядок, у якому всі дієслова 2 дієвідміни:

- а) писати, гратися, дивитися, різати;
- б) **купити, бачити, стояти, садити;**
- в) думати, спостерігати, гадати, лежати;
- г) сидіти, летіти, грати, думати.

12. Вкажіть рядок, у якому всі дієслова наказового способу:

- а) ходи, мріятиму, учили б, довелося;
- б) **порадь, покладу, казала б, встанемо;**
- в) **лети, відчинімо, встаньте, слухай;**
- г) їж, запитав би, покладу, працював би.

Правопис дієслів

7 кл.

Переписати диктант, виправивши помилки.

Диктант

Ол...нятко

Сонячний промінь упав на листя ліщини і лишив золоті зайчики на купці торішнього листя. Але це була зовсім не/купка листя, а маленьке ол...нятко. Раптом воно почуло якесь шарудін...я, завмерло й лежало так, поки те шарудін...я не/припинилося. Тривога була недаремною. Сюди ненароком забіг мисливський собака. Він не/помітив ол...нятка, навіть не/відчув його нюхом. А мати – ол...ниха з(с)далеку поглядала на своє маля. Вона прислухалася, чи не/чути якогось підозрілого звуку, чи не/загрожує хтось її синові.

Раптом гострі мам...ні очі побачили червоний хвіст злодійки – лисиці. Вмить ол...ниха с(з)хопилася і перелетіла через кущі ожини. Лисиця не/встигла з(с)багнути, що с(з)талосся, і кинулася навздогін. Але вона загубила ол...ниху. А с(з)тривожена мати підбігла до ол...нятка. (За О. Іваненко)

Граматичне завдання

Зробити морфологічний розбір дієслів.

Важка хмара нависла над степом і спустила на нього свої мокрі паруси.

1 варіант- нависла;

2 варіант- спустила.

1. Прийменник – це службова частина мови, яка:

- а) вживається для з'єднання однорідних членів речення;
- б) вживається для з'єднання частин складного речення;
- в) виражає залежність іменника, числівника та займенника від інших слів у словосполученні;
- г) виражає почуття, спонукання до дії, але не називає їх.

2. Позначте рядок, у якому всі прийменники прості:

- а) на, за, поруч, залежно від;   б) у, в, за, на;   в) поруч, з-за, з-попід;
- г) з-поміж, з-під, над, через.

3. Позначте рядок, у якому всі прийменники складні:

- а) поруч, з-за, з-попід, з-під;   б) на, за, у, в, зі, до;   в) край, коло, біля, без;
- г) під час, залежно від, з-над.

4. Позначте рядок, у якому всі прийменники складені:

- а) кругом, крізь, поруч, про;   б) залежно від, незважаючи на, під час;
- в) близько, всупереч, проти, у зв'язку.   г) кінець, задля, коло, з, від.

5. Позначте рядок, у якому всі прийменники первинні:

- а) круг, незважаючи на, з-під, до;
- б) за, над, навпроти, поряд, через;
- в) без, біля, у, в, для, до, над, під;
- г) через, з-за, край, коло.

6. Позначте рядок, у якому всі прийменники вторинні:

- а) поза, над, задля, щодо;
- б) від, без, заради, для;
- в) внаслідок, поруч, крізь, ззаду;
- г) з-поміж, край, навпроти, неподалік.

7. Позначте рядок, у якому всі прийменники пишуться разом:

- а) на\зустріч, в\наслідок, за\ради, по\над;
- б) із\за, з\за, з\поміж, під\час;
- в) залежно\від, на\в\коло, по\під;
- г) з\над, на\зустріч, з\поміж.

8. Позначте рядок, у якому всі прийменники пишуться окремо:

- а) по\над, в\з\довж, із\за, по\за;
- б) по\біля, по\між, на\в\круг;
- в) під\час, залежно\від, незважаючи\на;
- г) залежно\від, на\в\круг, з\за, з\межи.

9. Позначте рядок, у якому всі прийменники пишуться через дефіс:

- а) по\між, незважаючи\на, по\біля;
- б) з\попід, на\в\круг, за\для, по\за;
- в) в\наслідок, за\ради, по\над, з\межи;
- г) із\за, з\над, з\поміж, з\за.

10. Позначте рядок з правильно побудованими словосполученнями:

- а) послати за хлібом, піти за водою;

- б) по проханню батьків, зайшов під вечір;
- в) ріс серед сосен, продирався крізь кущі;
- г) дати по яблуці, зруйнований через повінь.

11. Позначте правильно перекладене словосполучення по собственному желанию:

- а) по власному бажанню;
- б) з власного бажання;
- в) за власним бажанням;
- г) на власне бажання.

12. Позначте правильно записане речення:

- а) Тече вода із-за гаю та попід горою. Хлюпочуться качаточка поміж осокою. (Т. Шевченко)
- б) Тече вода із за гаю та попід горою. Хлюпочуться качаточка поміж осокою. (Т. Шевченко)
- в) Тече вода із-за гаю та по-під горою. Хлюпочуться качаточка по-між осокою. (Т. Шевченко)
- г) Тече вода із-за гаю та по під горою. Хлюпочуться качаточка по-між осокою. (Т. Шевченко)

Прислівники, правопис прислівників

Переписати диктант, виправляючи помилки.

Ранок у лісі

Ліс ще дримає в перед/ранішній тиші... Не/порушно стоять дерева, загорнені в сутінь, рясно вкриті краплистою росою. Тихо навкруги, мертво... Лиш де/не/де прокинеться пташка, не/певним голосом обізветься зі свого затишку. Ліс ще дримає..., а з синім небом вже щось діється: воно то зблідне, наче від жаху, то спалахне сяйвом, не/мов од радощів. Небо міниться, небо грає усякими барвами, блідим сяйвом торкає вершечки чорного лісу... Стрепенувся врешті ліс і собі заграв... Зашепотіли збуджені листочки, оповідаючи сни свої, заметушилась у травиці комашня, розітнулося в/гущині голосне щебетання й полинуло високо – туди, де небо міниться, де небо грає всякими барвами... (М. Коцюбинський)

Зробити морфологічний розбір прислівника.

1в. - не/порушно

2в. – врешті

Словниковий диктант

По – українському, по – моєму, будь – коли, хтозна – де, по – перше,
з давніх – давен, без сумніву, в цілому, до речі, на жаль, на щастя, як слід,
пліч – о – пліч, коли – не – коли, віч – на – віч, вього – на – всього, звисока,
востаннє, удвоє, спершу, скраю, збоку, вкрай, напам'ять, назустріч, зранку,
звечора, вверх, вдалині, ввечері, де – не – де, на – гора, будь – що – будь,
як – не – як, на світанку, під час.

в) або\що, за\тим, то\що, тако\ж;

г) або\ж, все\ж, не\мов, ані\ж.

11. Вкажіть рядок, у якому всі сполучники пишуться окремо:

а) коли\б\то, ані\ж, ні\ж, мов\би;   б) тим\часом\як, але\ж, так\що,
з\тим\щоб;

в) тому\що, за\те, от\же, що\б;

г) з\тим\щоб, мов\би, ото\ж, як\би.

12. Вкажіть рядок, у якому всі сполучники пишуться через дефіс:

а) що\б, наче\б\то, як\що, ніби\то;

б) але\ж, з\тим\щоб, не\мов;

в) ото\ж, тако\ж, себ\то, або\що;
якби\но.

г) тільки\но, тому\що, ніби\то,

1. Частка – це службова частина мови, яка:

- а) виражає почуття, спонування до дії, але не називає їх;
- б) вживається для з'єднання однорідних членів речення і частин складного речення;
- в) надає окремим словам, словосполученням, реченням додаткових смислових та емоційних відтінків у значенні;
- г) виражає залежність іменника, числівника та займенника від інших слів у словосполученні;

2. Вкажіть рядок, у якому всі частки модальні:

- а) хай, би, ну, те, атож, хіба;
- б) та, аж, годі, певне;
- в) ж, бо, ані, все, куди;
- г) ось, он, гаразд, адже, би.

3. Вкажіть рядок, у якому всі частки словотворчі:

- а) не, хтозна, хай, мов;
- б) ні, казна, нехай, атож;
- в) чи, –небудь, наче, гаразд;
- г) би(б), же(ж), аби, –будь, –казна-.

4. Вкажіть рядок, у якому всі частки належать до формотворчих:

- а) не, хай, ось, атож, мов;
- б) ні, нехай, таки, так, немов;
- в) би(б), хай, нехай, як, -най, -що-;
- г) ані, би, ну, хіба, невже.

5. Вкажіть рядок, у якому всі частки означальні:

- а) власне, і, так, ж, бо;
- б) якраз, саме, просто, ледве;
- в) мало, нехай би, все, невже;
- г) ось, атож, куди, ані, не.

6. Вкажіть рядок, у якому всі частки вказівні:

- а) ось, он, от, то, це, воно;
- б) якраз, куди там, щоб, все;
- в) просто, де там, хай, не;
- г) це, куди, ні, би, ну й.

7. Вкажіть рядок, у якому всі частки емоційно – експресивні:

- а) куди, ані, бо, якраз;
- б) адже, нехай, хоча, то;
- в) все, таки, саме, наче;
- г) куди там, що, ну й, де там, все.

8. Вкажіть рядок, у якому всі частки зі словами пишуться разом:

- а) аби\хто, казна\як, тільки\що;
- б) хто\сь, де\небудь, будь\з\ким;
- в) аби\хто, ані\хто, де\далі, хто\сь;
- г) де\далі, адже\ж, ні\би.

9. Вкажіть рядок, у якому всі частки зі словами пишуться окремо:

- а) саме, лиш, хоч, невже, просто;
- б) би(б), казна–, як–, небудь–;
- в) то, хтозна–, чим–, екс–;
- г) он, ось, аби–, віще–.

10. Вкажіть рядок, у якому всі частки зі словами пишуться через – дефіс:

- а) таки, аби–, сь–;
- б) будь–, –небудь, казна–, хтозна–;

в) би, –бо, хай, ані;

г) то, –таки, чи, мов.

11. Вкажіть рядок, у якому частка *не* з різними частинами мови пишеться разом:

а) не\дільний; не\привезені, а принесені книжки; б) недо\вірливий, не\світлий, не\веселий;

в) не\угавний, не\доспівана мною пісня, не\ук;

г) не\зібраний урожай, не\уважний, недо\вірливий, не\вивчені уроки.

12. Вкажіть рядок, у якому частка *не* з різними частинами мови пишеться окремо:

а) ні\який, ні\кчемний, ні\до\чого; ні\з\ким;

б) ні\що; ні\дощ, ні\сніг;

в) ні\вроку; ні\високий, ні\низький; ні\холод, ні\тепло.

г) ні\до\чого, ні\з\ким;

1 варіант

1. Скільки частин мови є в українській мові?
2. Службові частини мови відрізняються від самостійних тим, що ...
3. З – поміж самостійних частин мови незмінюваним є ...
4. Дієприкметник і дієприслівник є ...
5. Скласти речення, до складу якого входять 2-3 службові частини мови; позначити кожна з них.
6. Незмінювану самостійну частину мови ввести до самостійно складеного речення, з'ясувати її синтаксичну роль.
7. У самостійно складене речення ввести дієприкметник, підкреслити як член речення.
8. У самостійно складене речення ввести дієприслівник, підкреслити як член речення.
9. Скласти твір – мініатюру (10 – 12 речень) на самостійно обрану тему, ввівши в нього всі частини мови.

2 варіант

Зробити морфологічний розбір тексту.

Серед села Растваця входить в широкий ставок. Кругом ставка знов осокори та верби: то стоять рівною стіною, то збились ніби в прездоровий круглий стовп, то пішли берегом, наче вирізаною зверху в зубчики оборкою. На ставу ніби плаває маленький острівець з високими старими тополями та осокорами. На греблі знов у два рядки видивляються в воді дуже старі, товсті, дуплиністі верби, вкриваючи гіллям здоровий панський питель*. Нижче од ставка Растваця знов повилася між зеленими левадами та вербами, а далі сховалась в дубовий ліс та й утекла в Рось. (І. Нечуй – Левицький).

*Питель – млин, у якому мололи пшеницю на біле борошно.